

הלכות שבת סימן שסג

ביאורים ומוספים

טפחים מתיר משום שהוא מחיצה, ומחיצה אינה מועילה כשהיא נראית מבחוץ, והגרשיב וולדברג השיב לו, שבחז"א (שם סי' ע"ד ס"ק יב) מפורש שגם פס ד' כשר בנראה מבחוץ, וראה שם עוד בענין זה.

[שו"ע סי"ד]

וצריך שצ"ח על קחלי המבוי⁽⁴³⁾.

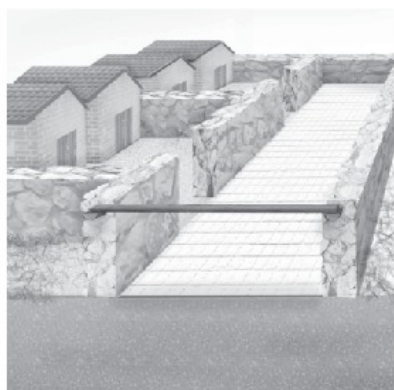
(43) כזה וכו'

[משנ"ב ס"ק נא]

היני, שתחב שני יתדות בשני הפתלים מזה ומזה לצד רשות הרבים⁽⁴⁴⁾.

(44) כזה וכו'

[שעה"צ ס"ק לז]

ואני יודע אמאי לא קתבו דקא אית בנה נמי צורת הפתח⁽⁴⁵⁾.

(45) ולכאורה צריך לומר שכוונתו באופן שעובי היתדות אינו כנגד כל הכותל שניכר מבחוץ שאינם חלק ממנו, שאם עוביים הוא כעובי הכותל הריהם נחשבים להמשך של הכותל ולא ללחיים של צורת הפתח. אמנם דעת החז"א (א"י"ח סי' ע"ד ס"ק טז-יז) שהקנים של צורת הפתח צריכים לסתום מקצת מפתח המבוי, ואם העמידם כנגד עובי הכותל הרי זה פסול אף אם ניכר מבחוץ שאינם המשך של הכותל.

[ביה"ל ד"ה פסולה]

אפשר דבזה אפילו צמד מאליו גמ"פן קת"ר⁽⁴⁶⁾, וצריך עיון⁽⁴⁷⁾.

(46) והדעת תורה (סט"ו ד"ה אם) כתב, שבאן מדובר בקורה עגולה או משופעת שאין אומרים בה פי תקרה יורד וסותם, וכמו שנתבאר בשו"ע לעיל (סי' שס"א ס"ב).

(47) ולכאורה יהיה נפקא מינה בדבר זה באופן שיש בסוף הרשות גשר, האם אפשר לסמוך עליו להתיר את הרשות מדין פי תקרה, המשך במילואים עמוד 9

[ומ"א סי"ב]

דאית לה קלא⁽³⁸⁾.

(38) ובאופן שלא העמידו את הכותל לשם לחי, הסתפק הדעת תורה (סי"ג ד"ה דאית) האם מועילה הכוחה שהכותל משמש ללחי, או שצריך דוקא שהקול יגיע על ידי ההעמדה לשם לחי.

[משנ"ב ס"ק מג]

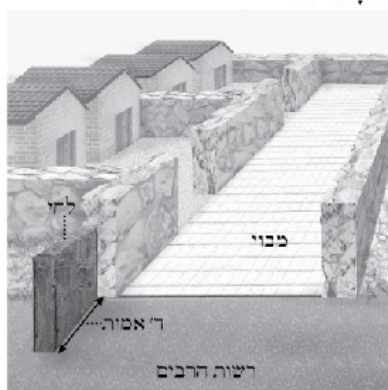
לא גרע מלחי דעלמא⁽³⁹⁾.

(39) ואפילו אם לא העמיד את כל הד' אמות, אלא שמתחילה היה בפתח המבוי כותל פחות מד' אמות, והוסיף עליו לשם לחי ונעשה ארוך יותר מד' אמות, כתב החז"א (א"י"ח סי' סז ס"ק יג) שמועיל, שהרי זה כעשה את כולו לשם לחי.

[משנ"ב ס"ק מז]

ארבע אמות גידן משום קבוי⁽⁴⁰⁾.

(40) כזה וכו'

[משנ"ב שם]

וכן מבוי שעשה לארך המבוי לפניו לחנים קטנים הרבה רצופים בפחות משלשה טפחים זה אצל זה במשך ארבע אמות⁽⁴¹⁾.

(41) כזה וכו'

[משנ"ב ס"ק מח]

ומקוץ כמוסיף עוד על הפתל⁽⁴²⁾.

(42) ופסי חצר שהעמידם באופן שהם נראים מבחוץ (נמשכים ד' אמות, כתב החז"א (א"י"ח סי' סז ס"ק ח) שמדברי התוס' (עירובין ט, ב ד"ה כותל) מוכח שכשר, וביאר הטעם, משום שפסים מתירים מדין מחיצה, והיכר מחיצה יש גם ביותר מד' אמות, והגרי"ח קניבסקי (מכתבים שבסוף ספר בינת שמחה מכתב א ס"ק א) כתב לחדש, שהיינו דוקא בהניח שני פסים של חצר, אבל אם הניח פס אחד שרחב ד' טפחים אין מועיל בנראה מבחוץ, ומשום שפס ד'

הַלְבוֹת שַׁבָּת סִימָן שֶׁסָּג

לכא פאר העולה

ח' שם מיקרא קרב
 התא ט' קנה (1)
 י' משנה שם ייא
 כ' שם ח' בנקרא
 קרבא, קריין
 וקרא י' וקריין
 בקרא י' ל' בראש
 שם כ' ל' קריין
 קריין וקריין
 בקרא י' שם
 קריין שם כ' משנה
 שם י' י' ב' בקרא
 שם י' וקריין שם כ' י'
 ש' משנה שם י' י'
 וקריין שם

לְשֵׁם לְחִי: הִגָּה וְאֵם הַעֲמִידוּ לְשֵׁם לְחִי, דְּאֵית לָהּ קְלָאָא³⁸) שְׁתַּקְנָה לְחִי לְמַבּוּי זֶה, (מג) אֶפְלֹד רֻחַב אַרְבַּע אַמּוֹת הָיָ לְחִי: יֵג ל' לְחִי (מד) הַמוֹשָׁף עִם דַּפְנָה שֶׁל מְבוּי שֶׁהַעֲמִיד חָדוּ כְּגֹדֶר עֲבֵי הַכְּתָל, ד' שְׂשֻׁנָּה מִבְּפָנִים וְנִדְאָה מִבְּחוּץ, (מה) שְׂאֵץ חָדוּ שֶׁל לְחִי מְכַסֶּה כָּל עֲבֵי הַדָּפֶן, פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת נִדּוֹן מִשּׁוּם לְחִי וּמִשְׁתַּמֵּשׁ (מו) עִם חָדוּ הַפְּנִימִי, (מז) אַרְבַּע אַמּוֹת נִדּוֹן מִשּׁוּם מְבוּי (מח) וְאִסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַמְּבוּי, שֶׁהָיָ אֵין פֶּאן לְחִי: י"ד 'עוֹד יֵשׁ הַקָּשֶׁר אַחֵר לְמְבוּי הַפְּרוּץ בְּרוּחַ רְבִיעִית, (מט) בְּקוֹרָה שְׁנִייתָהּ (ג) עַל רֹאשׁ הַמְּבוּי, [*] וְצָרִיף שְׁנִייתָהּ *עַל כְּתָלִי הַמְּבוּי³⁹), (נא) כְּאֶבֶל אִם נֶעֱץ שְׁתֵּי יְתִדוֹת אֶצֶל הַמְּבוּי בְּחוּץ אֶפְלֹד בְּסֻמוֹף לוֹ וְהַנִּיחֵם עֲלֵיהֶם, (נב) פְּסוּלָה: טו' וְצָרִיף שְׁנִייתָהּ כְּרִי לְהַתִּיר הַמְּבוּי, (נג) אֶבֶל אִם לֹא נֶעֱשִׂית לְשֵׁם קֶף, (נד) אֶפְלֹד סָמְכוֹ עֲלֵיהּ מֵעֶרְב־שֵׁפֶת *פְּסוּלָה: טז' כְּוֹרָה זוֹ שְׂאֻמְרָנוּ (נה) צָרִיבָה שְׁעוֹר, (נו) *וּלְפִיכָף אִם עֲשָׂאָה (נז) מַעְצֵי אֲשֶׁרָה, פְּסוּלָה, דְּכִינּוֹן דְּלִשְׁפָּה קִימָא, כְּתוּמִי מִכְּתַת שְׁעוֹרָה: יז' שְׁעוֹר הַקּוֹרָה,

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

ברוב פעמים טובה תורה לצד חוץ והפריצה נשארת פתוחה, אין כאן סמיכה על התורה כלל בתורת אמת, והחזקת התורה שהוא לחי לא מחייב לרשם ממשור, ובפרט אם התורה

[*] וצריך שניתנה על בחלי המבוי. ונסב בשו"ת נ"ב מ"ת סימן סא בספרה יחזק מ' ופשוט קרם וקופים זה בנגד זה ופל קנה אחר סוכב קורה גדולה כרלת על צירה אף

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לחתי, אם עשאו ממחלה לשם לחי, אפלו לא סמכו עליו מצרב שפת בסיס
מחני [גאון יעקב], וכל־שכן דבצונות הפתח יש להקל כזה: * **על פתלי**
המבוי. בא רק אפליק שלא יצונו מבחוץ, ובדקסים לקפה, אבל הוא הדין
ואפילו פתלי שפיר דמי. ועין לקפה בסעין כי בבאר הלכה בדור הממחיל
אינו נטר בקורה: * **פסולה**. עין משנה בדורה בשם הפריימקרים ואפלו
מקורה ודקה ארבעה טפחים גסין פסולה, דגם זה הוא משום חסר. וזה
שמן מה שנתקניו לקמן בסעין כי בבאר הלכה בדור הממחיל אינו בשם
השכ"א דבוקה ד' פסחים ויתנה ראיה לקבל מעיבה. כשרה אפלו
לממלה מעשרים אמה, ולא משום הפך אלא משום דפי תקרה יורד וסוחם,
ואפשר דבזה אפלו עמד כאליו גסין כמ"ה¹⁶, וצריך עיין¹⁷: * **ולפיכך אם**
עשאוה וכו'. עין בחדוש רבי עקיבא אינו שכתב דאם היה קורה רחב ד',
אפלו בשני התרצים של תוספות צריכין דף פ עמוד ב. דלטרון רבי
אברהם שם, עין דבוקה רחב ד' אין צריכה לתוסף ודקה כדי לקבל ארבע
בדלקתה. מחני אפלו מעצי אשד, עין שם: מה שכתב הפריימקרים
באזה"ו דקנה שחלשין צריכה הפכה לא מצינו לדעת רבי אברהם מעצי אשד
דין שאינו יכול להחזיק באור אחד שעשה אפר, איסור כדבאי כזה לא

כָּלֵל דְּהוּא לְחִי. אָכַל עַד אַרְבַּע אַמּוֹת נֹכַח לְחֻשְׁבוֹ לְחִי, וְהוּא דִּסְמָכּוֹ עָלָיו מַעֲרֵב־שֵׁשֶׁת, וְכַפֵּל בְּסַעֲיָהּ י"א: (מג) אֶפְסוֹ רֹחֵב אַרְבַּע אַמּוֹת. וְהוּא הָדִין יוֹתֵר מִזֶּה. וְהַשְּׁעָם, דְּמַשְׁוִים דְּרֵיבָה בְּפִתְחַּת הַמָּבוֹי בְּסִתְיָמָתוֹ, לֹא גָרַע מִלְחִי דַעֲלָמָא³⁹ (רש"י: יג) (מד) הַמוֹשָׁף עִם דָּפְנֵי וְכוּ'. לֵאמֹר הַמָּבוֹי: (מה) שְׂאִין דְּחֵדוּ שֶׁל לְחִי מְבַסָּה וְכוּ'. אֵלֶּה קָצֵר מִמֶּנּוּ וְנִמְשָׁךְ לְהַלָּא לְעַד אַחֲרֵי הַמָּבוֹי, וְכֵן שְׂעָרָנּוּ לְעֵיל בְּסַעֲיָהּ ט בְּמִשְׁנֵה בְרוּרָה: (מו) עִם דְּחֵדוּ הַבְּרִיטִי. רוּצָה לוֹמַר, שֶׁמֶסֶר עַל־יָדֵי הַלְחִי לְהַשְׁמֵשׁ כָּל הַמָּבוֹי עַד דְּחֵדוּ הַפְּנִימִי שֶׁל הַלְחִי וְלֹא יוֹתֵר. דָּאָף דִּקְוָא לֵן בְּסִימָן שֶׁסֶה סַעֲיָה ד' רִבּוּי הַלְחִימִם מִסֵּר לְהַשְׁמֵשׁ, (ל) הֵכָא שְׂאִין. דְּהָא הַצֵּד הַשְּׁנִי קָצֵר מִזֶּה, שְׂאִין דִּפֵּן כְּגֹדֵר הַלְחִי: (מז) אַרְבַּע אַמּוֹת גִּדּוֹן מַשְׁוִים מְבֹאִי⁴⁰. דְּכִינּוּ דְּהוּא אַרְבַּע אַמּוֹת, שְׂהוּא בְּעֻלְמָא שְׂעוֹר אֶרֶץ מְבוֹי, יוֹצֵא מִתּוֹרֶת לְחִי וְנִחְשָׁב לְכַתֵּל מְבוֹי. (נ) וְכֵן מְבוֹי שְׂעִשֵּׁה לֵאמֹר הַמָּבוֹי לְפָנִים לְפָנִים לְפָנִים הַרְבֵּה רְצוּפִים בְּפִתְחוֹת מִשְׁלֵשֶׁה טַפְחִים זֶה אֵצֶל זֶה בְּמִשְׁפַּח אַרְבַּע אַמּוֹת⁴¹, אִינֵי נִתְרַם הַמָּבוֹי

ידי אחד שמדויק אנבע אמות דרחבו, ויוצא מאורת לחי ונחשב
עצה הטבוי אינו עומד בשנה עם קצה הטבוי אלא נמשך קצת מן
להשתמש. דזה אסור (ג) אפלו העמד לשם לחי; ואינו דומה
א העמיד הכליטה לרחב הטבוי ונסתם על-דיניה פתיחתה וצלי
וסף עוד על הפתלה⁽⁴²⁾: יד (מט) בקורה. שעלי-דיניה יהיה הפר
לטלטל מקונו ולחוצן: (נ) על ראש הטבוי. רוצה לומר, בקצה
אם נעץ וכו'. הינו, (ל) שתהב שני יתדות בשני הפתלים מזה
דיות היו קצרות מאד, וממילא בשהיית הקורה עליהם היה סמיו
קורה על-גבי פתלים בעיניו, שאין נראית שבא להכשיר הטבוי,
לתקן אלא על-גבי הפתלים ולא מבחיץ. ונדקא קורה, (לו) אבל
בעיני הדין דסעיף יג הנ"ל; וטעמא דמלתא, דלחי אפלו עומד
פסול. ואם נעץ שתי יתדות בקרקע סמוך לכתלי הטבוי מזה
ורשא: טו (נג) אבל אם לא וכו'. באותו (לס) שנותנין קורה
יה וכו'. ואף דלחי קומא לן בסעיף יא דאם סמכו עליו מעבר
יוצא העומדת מאליה בסופן הוי מחיצה, אבל קורה משום דפר,
ולו היה הקורה רחבה אדקצה טפחים בסופן לא מהני. נעץ באור
כו'. והוא הדין (לס) לכל דבר שצריך לעמוד, כגון מה שנוצר לפיל
⁽⁴²⁾: (נז) מצאי אשרה. שעבדה ישראל, (ס) שאין לה בטול, או

בזה, דכיון שהם בנחות מלשנה טפחים זה מאז, חשויים פלג
בכחל ואין לחי למכור זה. ומכל מקום אם הלחי הראשון שעומד
המבוי ולפנים, נדון משום לחי כיון שנגרעה מבחוץ: (מה) ואם
הנזכר לציל בסעיף יב דמסירין שם בשעתמידו לשם לחי, דהם
כן לא גרע מלחי משהו, מה שאין כן הכא דהעמידו לארפו ומחזי
שלא נבואו להקליף ולטלטל ברשות הרבים גמורה, וגם שלא נבא
המבוי. ואם העמידו באמצע המבוי, ענין לקמן בסעיף לב: (גא) א
ומזה לצד רשות הרבים⁽⁴⁴⁾, ומה שכתב 'אפלו בסמוך לו', היינו שיש
להסתלים בלא שום הפסק בהיגשים, אפלו הכי פסול: והשעם, (ל)
אלא כשהוא תוך חללו של מבוי, שאין דרך שום תקרה ושום קר
לחי לא בענין תוך חללו של מבוי אלא אפלו חוץ לחלל המבוי
בחוץ, נדר שבה להכשיר המבוי, מה שאין כן בקורה, ונב"ל: ()
ומזה מבחין והניח הקורה צליקה, (לו) לכשר משעם לחי ופר"ש וא
מפחל לכתל לתקן הסתלים, וכל כי האי גונא: (נד) אפלו סמוך
שבת מתיני אפלו בעומד מאליו, שאני היום דלחי משום מחיצה,
ובשלא הניחה לשם כך לא הוה הכר. וענין בפרימקדים שמעצד, ד
תלכה: טז (נה) צריכה שיעור. וכדלקמה בסעיף יז: (נו) ולפיכך
בסעיף ב: פס של ארבעה טפחים בצד אחד, או טפח מכאן וטפח

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

[illegible]

ל'תשס"ו ל'תשס"ז

ציורים : (1)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד רכ

[משנ"ב ס"ק כו]
ומקל מקום קצין שיהיה בו ממשות קצת²⁶.
(26) והטעם שהשו"ע לא הזכיר היתר זה, כתב הכף החיים (סי"ק מז) שהוא משום שסובר שהדבר מצוי שכלבים מתחככים בכתלים ומוחקים מהם את מיהו הסיד ביותר מג' טפחים הסמוכים לארץ, ונצרת פירצה שהגדיים בוקעים בה, וכיון שהאנשים אינם שמים ליבם לזה יבואו לטלטל באיסור. עוד טעם כתב הב"י (ד"ה ובגמרא), שיתכן שסיד מחויב אינו מועיל להחזיר משום שאינו יכול לעמוד בפני עצמו.

[משנ"ב ס"ק כח]
יותר משלש לארץ²⁷.
(27) אבל פחות משלש כשר מדין לבד, ומבואר בתרומות הדין (סי' עד), שכן הדין גם לגבי לחיים של צורת הפתח, שיכול לעשותם מסיד מחויב, וכמו שכתב המשגיב לעיל (סי"ק כו), וגם אם ימחה הטיט בתחתיתם עד גובה של פחות מג' טפחים הרי זה כשר, משום שמעיל לבד בלחיים של צורת הפתח, אכן היינו דוקא בלבד בקצה הלחיים, אבל לענין לבד באמצע הלחיים נחלקו האחרונים, שדעת השרית חתם סופר (א"ח סי' צא) שמעיל, ודעת ההור"א (א"ח סי' עט ס"ק יא) שאינו מועיל.

שלדעת הג"ז כשר, ולדעת התוספת שבת פסול, וכאן סתם בדעת המחמירים.
וטעם פסול אבנים אלו לצורת הפתח, הוא ממה שאמרו בגמרא (עירובין י"א, א) שפתחי שמאי פסולים לצורת הפתח, ולדעה אחת בגמרא היינו ידלית ליה שקפ"י, וביאר רש"י (ד"ה שקפ"י) שהכוונה למזוזות שנחלצו אבעה מוכאן ומכאן אבן יוצאת ואבן נכנסת, ואין זו צורת הפתח. ונחלקו האחרונים בביאור דבריו, דעת המקור חיים (תיקון עירובין) שאם יש פגימה או בליטה בקנים של צורת הפתח נחשב כזה בפתחי שימאי, אלא שכתב שאינו פוסל אלא בכולל ד' אמות שבא לשמש בתורת מוזה לפתח, אבל אם הניח קנים לצורת הפתח הרי זה כשר גם אם יש בהם בליטות, והחזירא (א"ח סי' ע ס"ק כה) כתב, שאין חילוק בין קנה לכותל ד' אמות, ומימי כתב שאם יש זמורות בולטות מהקנה אינו נחשב בפתחי שימאי, כיון שניכר שזו צורת בנייני, ולא שנהרס ונפרץ כמו באבן נכנסת ואבן יוצאת, אמנם במקום אחר (יורד סי' קעב ס"ק א) כתב, שראוי להחמיר בדעת המקור חיים שאף בבליטות יש פסול של פתחי שימאי, ולכן צריך לשפות את הקנים וליטול את עוקציהם, וכך הורה למעשה. נראה בספר כינת שמוחה (עמ' רה) לענין השקעים המצויים בחביות שומעמידים לצורת הפתח בעירובים העירוניים.

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד רכא

(48) ולפי מה שהכריע לעיל (סי"ק ח) ובביה"ל (סי"ב ד"ה טפח) שבשני פסים אין צריך שיהיה רוחבם טפח, לכאורה יהיה דינו בלתי שאם עשאו מעצי אשרה כשר (במבואר בשו"ע לעיל סי"ח), וכן כתב התוספת שבת (סי"ב ב).

אף שנעשה מאליו ולא לשם יפי תקרה, ובחזירא (א"ח סי' עט ס"ק א) במעשה של זה הובלט במבוי מבואר, שכשר גם בעמוד מאליו.
[משנ"ב ס"ק נ]
או טפח מקאן וטפח מקאן⁴⁸.

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד 442

[שו"ע סכ"א]
היתה יוצאה מפתח זה ואינה נוגעת בכתל זה, כגון ששקקה על צמודים⁵⁸.
(58) כזה

למטה מעשרה, א. שאם כל הקורה נגם חלקה העליון היא למטה מעשרה, שבוה נפסלת הקורה בשיעור ג' טפחים שנרדן כאור ופוסל בהפסק של ג' טפחים, והיו הדין של השו"ע כאן, ב. שגם באופן שחלק מן הקורה הוא למעלה מעשרה עדיין יש לפסול אם חלקה התחתון יורד למטה מעשרה מטעם שצריך חלל מבוי בגובה עשרה, כמבואר במשגיב להלן סי"ק פב, אלא שלענין פסול זה אם נשאר חלל י' בגובה עשרה ברוחב ד' טפחים הרי זה מכשיר את כל שאר הקורה אפילו מה שיוורד למטה מעשרה.

[משנ"ב ס"ק סו]
אמנם בספר גאון יצחק וכן בחדושי אבן העזר מפקפקין בזה, עין שם⁵⁹.
(59) והחזירא הכריע (א"ח סי' ע ס"ק ח) בדעת המכשירים.

